

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—

fel oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A három új főpásztor.

A főpásztor az első tanító az egyházmegyében. Az ő hatalmát, az ő tanítói hivatását osztja szét mindazoknak, kik a kormányzósága alatt álló egyházmegyében a kath. nevelés és oktatás fontos munkáját teljesíteni hivatottak. A főpásztor ezen kívül az az első tanító a megye területén, a kitől a munkás tanítócsereg, mint a naptól a többi égitestek fényt, világosságot és melegséget nyer, hogy mindenkor életteljes működést fejthessen ki magasztos hivatásának munkaköreiben. Ily igazi mestereket, kik méltók arra, hogy a legnagyobb tanító, Krisztus szellemét elő példájukkal képviseljék a kath. tanítóság elén, ily igazi főpásztort nyert a főkegyúr, az apostoli magyar király ő Felsége kinevezése folytán a székesfehérvári egyházmegye *Várossy Gyula dr.* pápai praelatus, a budapesti központi szeminarium kormányzójában, *Széchenyi Miklós gróf* praelatus, jaáki apát, a Pázmáneum kormányzója személyében a győri és *István Vilmos* felszentelt püspökben a szombathelyi egyházmegye.

A magyar kath. tanítóság nevében lelkes örömmel üdvözljük a három főpásztort és kérjük Estent, hogy az egyház leányai, a kath. iskolák találják föl bennök hosszú éveken át azt az igazi főpásztort, ki mint az egyházmegye első kath. tanítója, vállaira véve Krisztus keresztjét, lelkesedéssel követi a Mester e szavait: *«Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket.»*

És ti kath. tanítók, kik a most kinevezett püspökök gondjaira bízott iskolák vezetői vagytok, kövessétek mindenkor főpásztoraitok nemes példáját, hogy ők szeretettel és büszkeséggel tekintessenek reátok, mint oly hűséges és kipróbált hadsereg tagjaira, melynek hivatása a sötétség, a tudatlanság és az erkölcsi nyomort terjesztő a hitetlenség ellen való küzdelem, hogy e haza háttarai között visszanyerje a kereszt régi fényét és dicsőségét és ennek következtében igazán boldog lehessen sokat szenvedett nemzetünk. E.

A katolikus Státus iskolái és nevelőintézetei.

II.

A lefolyt tanévben az erdélyi Státusnak volt 6 nyolczosztályú és 1 hatosztályú *gimnáziuma*. Ebből a 7 gimnáziumba be volt írva 2171 tanuló, 91-gyel több, mint a mult tanévben. A létszám a brassói, a kantai, a kolozsvári, a marosvásárhelyi és a székelyudvarhelyi gimnáziumokban emelkedett, ellenben a csíksomlyói és gyulafehérvári gimnáziumban alább szállott. A tanév végén 2041 tanuló tett vizsgálatot, 89-czel több, mint a megelőző évben. A vizsgálatot tett tanulók közt volt 1540 római katolikus és 197 görög katolikus. A katolikusok tehát a tanulók 85.1%-át tették. A többi 304 tanuló nem katolikus volt. Anyanyelvre nézve a vizsgálatot tett tanulók között volt 1774 magyar, tehát a tanulók 86.91%-a; 207 tanuló pedig más nemzetiségű volt. Az erdélyi katolikus Státus gimnáziumai tehát a katolicizmus és a főtzgyökeres magyarság iskolái. Mind azt a dicséretet tehát, melyet a «magyar vallás» hívei zengenek önmaguknak és a felekezetük iskoláinak, az erdélyi róm. kath. Státus a legteljesebb joggal zengheti önmagának és iskoláinak.

Az *egészségi viszonyok* a Státus gimnáziumaiban a lefolyt tanévben nem voltak kedvezők; a kolozsvári és a gyulafehérvári főgimnáziumban a vörheny miatt iskolai szünetet kellett adni. Halálozás 7 volt, 4-gyel több, mint az előző évben.

A mi a növendékek *tanulmányi eredményét* illeti, az nem volt egészen kielégítő. Az osztályt sikerrel a tanulók 76.28%-a végezte (1557 tanuló), míg 11.56% (236 tanuló) javító vizsgálatra utasított, 12.2% (248 tanuló) pedig az osztály ismétlésére utasított. Az osztály-ismétlések legnagyobb százaléka esik a marosvásárhelyi főgimnáziumra (16.27%), továbbá a gyulafehérvári (15.44%), a kolozsvári (15.02%) és a brassói

főgimnáziumra (12'09⁰), tehát a Státus legnagyobb főgimnáziumaira. Ez az eredmény általában egyező az előbbi évek eredményeivel, sőt a mennyiben eltérés van, az hanyatlást mutat. Ez a hanyatlás úgyszólván évről-évre észlelhető, minek folytán a Státus igazgatósága föl hívta a tanári testületeket, kutassak föl a tanulmányi hanyatlás okait és tegyenek javaslatot a bajok orvoslására nézve.

A tanári testületek a bajok okaiul a szülők nemtörődését, az *elemi oktatás hiányos voltát*, nemely helyütt pedig a tanulók vegyes-nyelvűségét jelölték meg. Ilyen vegyes-nyelvűség tényleg épen a Státus legnagyobb gimnáziumaiban — az említett marosvásárhelyi, gyulafehérvári, kolozsvári és brassói főgimnáziumokban forog fenn. A tanári testületek a tanulás eredményének fokozására többféle javaslatot tettek; a Státus igazgatótanácsa pedig felszólította őket, hogy a kérdéssel a kongresszusukon is foglalkozzanak, egyúttal tartsák ebben a nagyközönség érdeklődését is az ügy iránt.

A Státus 7 gimnáziumában a lefolyt tanévben összesen 113 *tanerő* működött. Ebből rendes tanár 65, helyettes 24; a létszám többi része a vallásitanítókra, tornatanítókra és a csak rendkívüli tantárgyakat tanítókra esik. A 65 rendes tanár között 56-nak volt állami oklevele, 7 tanárnak pedig a középiskolai törvény (1883 : XXX. t.-cz.) 29. §-a alapján volt approbációja.

Az *iskolaorvosi és egészségügyi tanári* állás csak a gyulafehérvári és kolozsvári főgimnáziumoknál volt betöltve, de intézkedés történt arra nézve, hogy a többi gimnáziumoknál is betöltsenek ezek az állások.

A kultuszminiszter az erdélyi Státus gimnáziumaiba is sürgette a *játékdélutánok* behozatalát. A Státus igazgatótanácsa a miniszterhez intézett fölterjesztésében megírta, hogy a Státus gimnáziumai székhelyein a helyi viszonyok mindenütt olyanok, hogy az ifjúság eleget mozoghat és játszhatik a szabadban és kevésbé van szüksége arra, hogy az iskolai órarendbe illesztett mesterséges játékokkal fejlessze testi erejét. Mind a mellett az igazgatótanács intézkedett, hogy a játékdélutánok a helyi viszonyokhoz képest mindenütt szerveztessenek.

A státusgimnáziumok mindegyike részesült *államsegélyben*. A lefolyt évben a brassói főgimnáziumnak 26.000 koronát, a csíksomlyói gimnáziumnak 16.000 koronát, a gyulafehérvári főgimnáziumnak 28.000 koronát, a kantai gimnáziumnak 6000 koronát, a kolozsvári főgimnáziumnak 12.000 koronát, a marosvásárhelyi főgimnáziumnak 10.000 koronát, a székelyudvarhelyi gimnáziumnak 20.000 koronát engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

A Státus igazgatótanácsa fölterjesztést tett a miniszternek a *gyulafehérvári* főgimnázium állami segélyezése iránt való szerződés revízió alá vétele s a többi szerződésekkel egyformává tétele tárgyában.

A *kolozsvári* főgimnázium szerződése tekintetében nézeteltérések merültek föl a miniszter és a Státus igazgató-tanácsa közt, a mennyiben a miniszter, a Státusnak a középiskolai törvényre támaszkodó kérése daczára, nem akarta megengedni, hogy a kolozsvári főgimnáziumra nézve a Státus, mint főntartó főtanhatóság egyúttal a *vezető* tanhatóság legyen. A miniszter az államsegély fejében a kolozsvári főgimnáziumra nézve a tanügyi vezetést magának kívánja biztosítani, a mit a protestáns gimnáziumoknál nem tesz meg.

A gimnáziumokkal kapcsolatban a Státus *fiúnevelő-intézetéről* is szóljunk pár szót.

A lefolyt tanévben volt a kolozsvári hét fiúnevelő-intézetben 123 alapítványos, 37 fizető, 8 ingyenes; a csíksomlyóiban 38 nyilvános, 20 magán-alapítványos, 44 fizető, 7 ingyenes; a gyulafehérváriiban 21 alapítványos, 29 fizető, 6 ingyenes; a marosvásárhelyiben 21 alapítványos, 38 fizető, 5 ingyenes; a székelyudvarhelyiben 36 nyilvános, 3 magán-alapítványos, 11 fizető, 5 ingyenes; a kézdivásárhelyi-kantáiban 22 alapítványos, 15 fizető, 4 ingyenes növendék. A fiúnevelő-intézetekben volt összesen 284 alapítványos, 174 fizető, 35 ingyenes, együtt tehát 493 növendék. Ezenkívül a csíksomlyói internátusban még 95, a székelyudvarhelyiben 79 tanuló helyeztetvén el, nevelőintézeti ellátásban részesült összesen 667 tanuló, vagyis az összes tanuló 32'68⁰-a.

A Státus iskolai ügyének ismertetése során még szólanunk kell arról, a mi e lap közönségét legjobban érdekli: a *tanítóképzésről* és a *népiskolai tanúgyról*.
Dr. Notter Antal.

A kis leány lélektana.

Az igazság az, hogy kivételeket nem számítva a fiúk harcziásabbak, nagyobb barátjai az erőt követelő játékoknak és a változatos küzdelmeknek, természetüknél fogva támadóbbak, nyersebbek és uralkodásra vágyóbbak. De a leányokban is megvan az uralkodásra való hajlandóság. A maguk kis akaratát ők is iparkodnak érvényre juttatni s éreztetni eselekvésüket, de azt általában más eszközökkel teszik, s rendszeren kevésbé erőszakosokkal. *Strassburgban* többször láttam a következő esetet, a mely jellemző a két nemre nézve: kis leány jön az állatseregletbe, s az állatokat becéző hangon szólítgatva, kenyeret ad nekik. A hasonló korú fiú kavicsokkal dobálta meg őket.

A leányok átlag gyorsabban beszélnek; ez a tény olyan általánosnak tűnt föl *Chervin* dr. előtt, hogy ő abban találta megfejtését a különös ténynek, hogy a hebegés sokkal gyakoribb a fiúknál. Egy hebegő leányra jut tíz hebegő fiú. A dolognak ellenkezőjét kellene valószínűbbnek tartanunk, mert a fiúk mozgásai szilárdabbak és határozottabbak. S ez igaz úgy a hanghoz, mint máshoz szükséges mozgásokra vonatkozólag, s minden beszédhiba, mely határozatlanság vagy

gyöngeségből származik, gyakoribb a leányoknál. De egészen más a hebegés természete, a mely eltekintve az öröklés és utánzás eseteitől, csaknem mindig ideges bántalomból származik, a gyermekkorra eső heves fölindulástól, különösen a harmadik és hetedik év között, a mikor még tökéletlenül van megállapodva a működési összhang az agyvelő és a beszédszervek között. Ez az összhang átlag hamarabb állapodik meg leányoknál, mint fiúknál; már rendszeren be van fejezve abban a korban, a melyben olyan kisebbszerű ideges bántalmak már nem veszélyeztetik.

Bármibe vegyük is ezt a magyarázatot, *Preyer* és minden pszichológus megégyezik abban a tényben, hogy a leányok hamarabb beszélnek. Azt is elhiszem, hogy egyenlő szabadság mellett többet is beszélnek. Mindkét nemre nézve gyermekkorában kétségtelenül közös szükséglet az örökös csacsogás; van egy olyan időszak, a mikor ezt az alakot veszi magára a mozgás és tevékenység szükséglete, a mikor a gyermek szavakat és szólamokat mond el, kever össze végnélkül, a minék, mint mondják, nincsen se feje, se lába, csakhogy önmagát csacsogni hallja. De a leányoknál gyakrabban fordul elő a *logorhreónak* az az esete, a melyről *Preyer* beszél, tudniillik, hogy folyton csacsognak minden értelem nélkül; mert a hangbeli fejlődés teljessége már megelőzte azt, a mely a szavaknak értelmet tulajdonít. Rendszeren kis leányok követik el azt a hibát, hogy ellenkező értelmű szavakat használnak, például mikor hidegnek mondják a forró theát és melegnek a havat. Fölösleges is megjegyezni, hogy mindezt ironia és pártállás nélkül mondtam; valamint azt sem akarom eldönteni, hogy a nők valósággal többet beszélnek-e a férfiaknál, s hogy szívesebben beszélnek-e keresztül-kasul?

A leányok jobban utánoznak is, mint a fiúk; jöllehet mindkettőjüknél figyelemreméltó az utánzás ösztöne. Sokan állítják, hogy a leányok jobban utánoznak és majmolnak, mint a fiúk. Jobban megfigyelik, a mit tesznek és mondanak előttük, s ezt több érdeklődéssel is kísérik; ismételni és utánozni az ő legélenkebb örömeik. S annál inkább sikerül is ez nekik, mert kevésbé teremtenek, találhatnak föl vagy újítanak. Hihetetlen, hogy milyen hamar és milyen tökéletesen mondja el a kis leány babájának azt, a mi anyja mondott neki, ugyanazon hanghordozással és taglejtésekkel.

Ha ez a jellemvonás bizonyos, nagy érdeklődésre tarthat számot, mert a fizionomiának épen olyan vonása, mint a jellemé. A ki utánzástól beszél, az ügyességet, plaszticitást, tanulmányosságot, assimiláló képességet mond, s alkalmazkodó képességet viszonyokhoz és körülményekhez. Ez megmagyarázhatná a kis leányok csodálatos könnyűségét mindennek fölfogásában, mindenben való kitűnését, a mi nem kíván sok kezdeményezési képességet, valamint a nőnek azt a figyelemreméltó alkalmatosságát, hogy min-

den körülményekhez tud alkalmazkodni, hogy képes első nevelésének hiányait pótolni, ha új kötelezettségeket ró rá állapotának hirteleni emelkedése.

De másrészt az utánzás szolgálatot jelent a közvéleménnyel szemben, a szokások, erkölcsök és előítéletekkel szemben, ez a divat kultusza, a személyiség hiánya, valamint a mélység, eredetiség és invenczió hiánya.

Végül ezen utánzó képességhez van kétségtelenül fűzve a kifejezésnek nagyobb élénksége, a taglejtés, a mimika és hanghordozás nagyobb kifejezése, a melyeket a megfigyelők a kis leányoknak is tulajdonítanak. A színművészet történetében olyan kis leányokról van szó, a kiknek hihetetlen tehetségük volt a színpadra; már 6, néha 4 éves korukban voltak bámulatosak. Valahányszor színpadon gyermeknek vagy kis fiúnak kell föllépnie, mindig kis leány fogja eljátszani, s a tökéletessége bámulatba fog ejteni. S családjaik körében is, ha nem vigyáznának rá, hány kis leánynak nem volna kedve apró komédiákat eljátszani. *Vetési.*

(Folytatása következik.)

A kath. tanító és tanítónőképző-intézetek rendtartásának tervezete.

(Javaslat.)

23. §. Vasár- és ünnepnapokon reggeli 6 óraker fölkelés, a többire nézve a szentmisét kivéve, úgymint hétköznapokon.

1/28 óraker reggelizés, 1/29-kor exhortatio, 9-kor pedig szentmise.

10-től 11-ig előkészülés a tanórákra.

11—12-ig szabad idő.

Ebédután 1/22-ig szünet a kertben, vagy a társalgó teremben.

1/22 órától 2-ig iskolai földadványok készítése, azután szünet.

3 órától 4-ig tanulás.

4 óraker áldás a templomban.

Félőtől hatig szabad idő, esetleg séta a szabadban.

Hatker vaesora, aztán szabad idő 7-ig.

7-től háromnegyed 8-ig tanulás.

8 óraker esti ima, azután lefekvés.

24. §. A fölkelés és lefekvés mindig a legnagyobb esendben történik. Ugyanezt kell előtt tartani, midőn az étkezésre, vagy a templomba jel adatik. Ezen általános időbeosztás csak a foglalkozás viselteknek belül a növendék szabadon mozog. Így a tanulást akár a tanszobában, akár a kertben végezheti. Szabad órát a növendék tetszése szerint tölti el.

HATODIK RÉSZ.

14. Az igazgató-tanács.

VIII. FEJEZET.

140. §. A képzőintézet tanári testülete fölött az igazgató-tanács áll. Elnöke: az egyházmegyei tanfölgyeelő; tagjai: a képzőintézet igazgatója és a püspök- vagy káptalani helynöktől oly férfiak közül kinevezett öt igazgató-tanácsos, kik az intézet iránt érdeklődéssel viselteknek.

Az igazgató-tanács évről-évre saját kebléből választ helyettes elnököt és gondnokot; jegyzője a képzőintézeti igazgató.

141. §. Az igazgató-tanács különösebb tiszte: a képző

intézet vagyoni ügyeinek és gazdasági vezetésének ellenőrzése. Ehhez képest:

a) A köztartási vagy teljes ellátási díjra, valamint az évi fővételre s ezzel kapcsolatban a jövedelményekre és segélyezésekre vonatkozólag a tanári értekezlet megállapításával a püspöknek, vagy széküresedés esetén a káptalani helynöknek javaslatot tesz. (l. H., 115—117. p.);

b) gondnoka által föllígyel az intézet épületének, felszerelésének és kertjének jókarban tartására a megállapított költségvetés keretében; ily természetű javaslatait azonban, ha azok végrehajtására az intézet költségvetésében fedezet nincs, jóváhagyás végett a püspökhöz, vagy káptalani helynökhöz fölterjeszti.

c) a köztartásra vonatkozólag a vállalkozókkal és szállítókkal szerződést köt, illetőleg az igazgatóval kötött (l. 120. p.) s ennek megtartását gondnoka által ellenőrzeti;

d) gondnoka által évnegyedenként megvizsgálhatja az igazgató számadásait;

e) az intézet évi költségvetését az igazgató előterjesztése alapján megállapítja;

f) az intézet évi számadása és az igazgatói zárjelentés az igazgató-tanácsnak bemutandó s csak jegyzőkönyvi, erre vonatkozó határozatai kíséretében terjeszthető föl.

142. §. Az igazgató-tanács tagjai időnkint meglátogatják a képzőintézetet s mindennemű vizsgálatok idejéről az igazgatótól előre értesíttetnek, hogy azokon résztvehessenek.

143. §. Az igazgató-tanács évenként legátább háromszor, de a szükséghez képest többször is ülést tart. Rendes üléseit az iskolai év elején, közepén és végén tartja.

144. §. Az igazgató-tanácsi ülések ama határozatai a melyek jóváhagyást vagy további intézkedést kívánnak, jegyzőkönyvi kivonat alakjában az egyházmegyei tanfelügyelő jelentésének kíséretével külön-külön terjesztendők föl.

145. §. Az igazgató-tanács jegyzőkönyvei és egyéb iratai a képzőintézet irattárában őriztetnek.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Porosz tanítóegyletek. A porosz kormány nem sokat törődik a tanítóegyletekkel, a melyek a többi társulatokhoz hasonlóan az egyesületi törvény hatósága alá tartoznak, s legföljebb akkor méltatja őket nagyobb figyelmére, ha azokon az egyleteken az elégedetlenség moraja hangzik végig, s ha még a kormány is kezdi belátni, hogy a tanítóknak helyzetén segíteni kell. Ezért tehát nem is áll fönn kényszer belépni azokba a tanítóegyletekbe; azonban mégis ritkán fordul elő, hogy valamelyik tanító be ne lépne, vagy kilépne belőlük. Ilyen kényszerre vonatkozólag törvények vagy rendeletek nem léteznek. A porosz tanító tehát nagyot nézne, ha valaki elmondaná, hogy Magyarországon, a szabadság országában van ilyen kényszer, sőt katolikus tanítókat is kényszerítenek arra, hogy belépjenek azokba a felekezetenküli egyletekbe, mert iskoláik államségélyt kapnak. Az ilyen szabadság a magasabb fajta, az érthetetlen szabadsághoz tartozik. A poroszoknál tehát kényszer nincs, de, mint említettük, nagy ritkaság, hogy tanító ne lenne olyan egyletnek tagja. Így áll az eset a nyugot-poroszországi tanító-egyletnél is, a melynek eddigi működésével kormányközegek nem igen törődtek. Fontoskodó tanfelügyelők, a kiket egy füzetke szabályrendelet összekalapálása vitt közelebb a királyi tanácsosághoz, nem kotnyeleskednek azokon a tanító-

egyleteken, s nem tolták föl magukat, hogy általuk is érdemeket szerezzenek. A nyugot-poroszországi tanítóegyletnek volt tehát vegyesen katolikus, protestáns, községi stb. jellegű tanítója. A katolikus tanítók azonban jobbnak látták kiválni ebből az egyletből, s külön egyletet alapítani; szolidaritásuk, érdekeik, szilárdabb összetartozandóságuk követelte azt. A többi tanítónak természetesen nem tetszett ez a körülmény, valamint a kormánynak sem. Talán sohasem láttak még kormányközeget az előbbi tanító-egylet ülésén, most jónak látta eljönni *Kreymer*, s innét figyelmeztetni a katolikus tanítókat, hogy térjenek vissza, mert ő helytelennek tartja a tanítóegyleteknek felekezetek szerint való megoszlását. A nemzeti iskola szabván meg minden tanítónak kötelességét, ennek alapján egyesülnie kell minden tanítónak. A katolikus tanítók azonban nem tértek vissza, hanem így gondolkodtak: Ti a nemzeti iskola örve alatt azt kívánjátok, hogy a protestáns érdekeket szolgáljuk, hogy a protestáns ügyet segítsük; évtizedek óta látjuk, hogy filléreink eme ügy előmozdítására szolgálnak, s frázisokkal vezetettek eddig az orrunknál fogva; ideje, hogy a magunk lábára álljunk, s hogy végre mindnyájan kinyissuk szemünket. Szemet szúr a katolikus szervezkedés tehát Poroszországban is, a hol most szükségessé vált; nálunk pedig szükségesebb most, mint volt valaha: sem anyagilag, sem szellemileg nem szabad magunkat alóla kivonnunk.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

2284. Tanítók közhivatalnokoknak tekintendők.
Kivonat a beszercebányai egyházmegye f. é. VIII. körleveléből. A nm. vallás- és közokt. m. kir. miniszter úr által 1900. évi 78.592. sz. a. közzétett, a nm. magy. kir. igazságügyminiszter úrnak 1898. évi 26.641. sz. a. hozzáintezett átirata: «Az 1878. évi V. t.-cz. 270. §-ának 2. pontja és a 461. §. szempontjából az állami, egyáltalán pedig bármilyen jellegű nyilvános iskolánál működő tanítók közhivatalnokoknak tekintendők. Annak meghatározására ugyanis, vajjon bizonyos hivatal magán vagy közhivatal-e; az állam közjoga irányadó. E szerint állami hatóságok azok, melyek az állam ügyeit ellátják, tekintet nélkül arra, vajjon megbízásukat magától az államtól közvetlenül, vagy más közjogi testületek közvetítésével nyerik. Minthogy pedig az államnak a jobbiztonság fenntartása, igazságszolgáltatás és az állami czélok megvalósítására rendelt kényszer alkalmazásán kívül egyéb teendői is vannak a közművelődés, a nemzetgazdaság és egyáltalán minden közérdek előmozdítása körül: a szűkebb értelemben vett közhivatalnokok mellett, kik az imperiumot vagy jurisdikciót gyakorolják, közhivatalnokoknak e szó tágabb értelmében azok is tekintendők, kik az állam gondozó tevékenységének ügykörét az állam közvetlen, vagy közvetett befolyása alatt és ellenőrzése mellett gyakorolják. Tényleg a büntetőjogi gyakorlat «közhivatalnokoknak» tekintette mindig a nyilvános intézeteknél alkalmazott tanítókat ott is, hol megbüntetésükről hivatali büntett vagy vétség miatt, de ott is, hol azon hathatósabb vételemről való részesítésükről volt szó, mely a közhivatalnokot állásánál vagy jellegénél fogva megilleti. Az ezek irányában elkövetett és hivatali kötelességeiknek teljesítésére vonatkozó rágalmazás tehát nézetem szerint a btk. §-ában meghatározott módon torlandó meg.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A Szombathely-egyházi róm. kath. tanító-egyesület őszi rendes közgyűlését f. hó 13-án d. e. 10 órakor Letenyén — az elemi népiskolában — tartja meg, melyre a kör tagjait s a tanügy barátait tisztelettel meghívom. Tót-Szerdahelyen, 1901 nov. hó 3-án. Hazatitü üdvözléssel. *Neupauer István* körelnök.

Meghívó. A «Szebenmegyei róm. kath. tanító-egylet» ez idei közgyűlését, f. P. Simon Jenő kiérd. rendtartományi főnök úr 25 éves fogarasi lelkési működésének évfordulója alkalmából, f. hó 18-án, délelőtt 8 órakor tartja Fogarason a róm. kath. iskolában, melyre az egylet tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívjuk. I. A közgyűlés tárgyai: 1. A gyűlés megnyitása és a jubilans üdvözlése. 2. Schuch Ödön terézvárházi tanító fölvétele. 3. Kászonyi Alajos nagyszombati belvárosi segédlelkész jelentése a magyarországi róm. és gör. kath. tanítók segélyalapja központi bizottságának ez évi közgyűléséről. 4. Szánthó Mihály terézvárházi tanító, mint az egylet kiküldöttjének jelentése az erdélyi róm. kath. tanító-egyletek egyesülésének érdekében f. évi július havában. Csik-somlyón tartott alakuló gyűlésről II. A közgyűlés tárgyai: 5. A tavaszi vándorgyűlésről főtett jegyzőkönyv fölvétele és hitelesítése. 6. Bizottsági jelentések a pénz- és könyvtár állásáról. 7. A választmány évi jelentése. 8. Indítványok tárgyalása. 9. Tisztújítás. 10. Ünneplés háládozó isteni tisztelet 10 órakor. Nagy-Szeben, 1901 november hó 2-án. *Prokapek Sámuel* s. k., t. e. elnök *Krebs Henrik* s. k., t. e. jegyző.

Tanítói gyűlés. A nagyszombati vidéki róm. kath. népnevelők egylete f. évi október hó 29-én tartotta közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Az egyesület a főmag. bibornok-érsek úrhoz ezt esztergomi érsekké történt kinevezetésének tizedik évfordulója és névünnepe alkalmából üdvözlő iratot küldött. 2. Szilányi Ferencz pápai praelátus s esztergomi kanonok urat egyhangulag örökös tiszteletbeli díszelnökké választotta. 3. Jedlicska Pál egyes. elnök hosszabb beszédet tartott a társadalmi tekintély és keresztény nevelésről. 4. Szuhay Lajos főjegyző tüzetesen ismertette Schulz Imre volt pécsi tanítóképzői tanár tanári s irodalmi működését s életrajzi vázlatát. Az egyesület melegen méltatván Schulz Imre érdemeit, őt tiszteletbeli tagjául választotta. 5. A kitézött egyes. pályakérdésekre 17 dolgozat adatott be. Pályadíjat nyertek: Vöröss Ferencz, Bócz Árpád, Hrdy Béla és Poller Imre tanítók. Díszretrében részesült több pályamunka szerzője: ezek közül Jedlicska Pál elnök «Adatok erdélyi b. Pálffy Miklós életrajza s korához» cz. munkájával megajándékozta Méry Imre, Tiszuczky László és Krényiné, szül. Benkő Mária tanítónőt, illetve tanítókat. 6. Dr. Eben Mihály zsamboki plébános bemutatva s röviden ismertette az általa föltalált számológép előnyeit s használati módját s érdekes előadásával mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét. 7. Heidler Károly egyes. társelnök lelkes előadásban hívta föl az egyesület tagjait, hogy a tanítói nyugdíj rendezése és javítása érdekében a parkányvidéki róm. kath. tanítói egyesület példáját kövessék. 8. Heidler Károly egyes. társelnök a tárgysorozat egyik pontja alapján melegen ajánlotta a «Tanítók-Háza»-ban Zelliger József kegyeletos emlékének tiszteletére «Zelliger József-szoba» név alatt egy szobát alapítani s e célra gyűjtést rendezni. 9. Loveczky Ernő tanító nyomdai költség czimén segélyt kér az egyesülettől «Méhészeti tudományos alapon» cz. művének nyomtatására. 10. Jedlicska Pál elnök az indítványok során említi, hogy a szeredi tanítói kör egy politikai tartalmú nyilatkozatot küldött be hozzá és ezzel összefüggőleg egy ellenindítvány is adatott be nála. Az elnök határozatilag kijelenti, hogy ezen nyilatkozat és ellenindítvány politikai tartalmuknál fogva egyszerűen mellőzendők, mutatn az egyesületi alapszabályok semmiféle politikai eszmecserét s tárgyalást nem engednek meg. A közgyűlés nagy többsége az elnöki határozati kijelentést helyeslésre fogadta.

Tanítói gyűlés. A bazini kerület tanítói köre folyó

évi szeptember 25-én tartotta évi közgyűlését — Modorban — a következő tárgysorozattal: 1. Kilencz órakor ünnepi szentmise. 2. Elnöki megnyitó. 3. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének fölvétele. 4. «A történelem tanításáról» Irta és fölvasta. *Malulay István báthonyi tanító.* 5. «Olvasmánytárgyalás.» Előadta *Szikora Ferencz* eszterzei tanító. 6. «A Népművelésben megjelent legérdekesebb cikkek rövid vázlat. Fölvasta Szukup Alajos vistaki tanító. 7. «A selmeczi kongressusról.» Előadta *Janda István* modori tanító. 8. Tagdíjbefizetések. 9. Indítványok. 10. Elnöki záróbeszéd. Cseszte 1901 évi, szept. 30. *Szikora Ferencz* jegyző.

IRODALOM.

A főt. kerületi tanfelügyelők, plébános-iskolaigazgatók és a tek. tanító urak b. figyelmébe!

A nagyméltóságú püspöki kar határozata értelmében a magyarországi kath. népoktatási intézetekben csak azokat a tankönyveket szabad használni, melyeket a Szent-István-Társulat ad ki, vagy a melyeket a kebelében működő tankönyvbíráló bizottság approbál és jegyzékébe fölvesz. Kérjük, hogy a jövő iskolaévtől kezdve csakis a Szent-István-Társulat Jegyzékébe fölvev tankönyveket sziveskedjenek iskoláikba behozni.

A midőn erre b. figyelmüket fölhívni bátrak vagyunk, tudatjuk, hogy a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből, behozatal céljából kért mutatvány-példányokat készséggel küld a Társulat könyvkiadó-hivatala (Bpest, VIII., Szentkirályi u. 28. sz.)

A Szent-István-Társulat Igazgatósága.

Új magyar ABC- és Olvasókönyv. Szerkesztette *Dreiszigler Ferencz.* Budapest, 1901. 8-adrét, 96 lap. Számos szép fametszetű képpel. Kiadja a Szent-István-Társulat. Ara kötve 40 fillér.

Vezérkönyv a Szent-István-Társulat új ABC-jéhez. Irta *Dreiszigler Ferencz.* Budapest, 1901. 8-adrét, 95 lap. A Szent-István-Társulat kiadása. Ara 1 korona 20 fillér. Mind a két könyvből azonban bevezetés céljából a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám) a legnagyobb készséggel küld tiszteletpéldányt. Az új ABC- és Olvasókönyv tényleg — maga nemében, mert az írás-olvasást a nyomtatott nagy betűkkel kezdi.

«Nem azért szerkesztettem új ABC-met — írja a szerző — hogy az amúgy is túlbő ABC-irodalmat egy könyvvel szaporítsam; hanem azért, hogy az írás és olvasás tanítását — ha sikerül — valamivel előbbre vigyem.

Az ABC-ben és a vezérkönyvben föltalálható rendszert és módszert először kis leányomon próbáltam ki, kit félelv alatt tanítottam meg ez úton folyékonyan olvasni és elfogadhatóan írni. Simonyi Zsigmond dr. egyetemi tanár, kivél rendszerem lényegét közöltem, 1901 márczius 2-án ezeket írja nekem: «A józan ész azt mondja, hogy t. Tanár úrnak tökéletesen igaza van mindenben. Kiténő pedagógusunk, Kármán Mór, annak idején valamennyi gyerekét úgy tanította olvasni s ilyen célzattal szerkesztette az Eggenbergeréknél megjelent Arany-ábécé függelékét. Őt követve, én is úgy tanítottam itthon olvasni fiamat és leányomat s mondhatom, játszva megtanulták». Ez a nyilatkozat s az a körülmény, miről a Magyar Paedagógia ez évi júniusi számából értesültem, hogy a jenaiai gyakorló-iskolája is hasonló menetet követ az olvasás tanításában, teljesen megerősít a hitemben, hogy helyes úton járok.

De mert sohasem rokonszenveztem a gyors és nagy eredményekkel, az ABC-t úgy osztottam be, hogy a haladás lassúbb menetű, de annál biztosabb legyen. A normálzavak módszerét is azért alkalmazom a vezérkönyvben, mert ezt az eljárást tartom a legjobb írva-olvastatási módszernek; mert a gyermek — tapasztalásból tudom —

ezen az úton sokkal biztosabban ismeri meg a betűt és sokkal könnyebben tanítja meg az összefüggő folyékony olvasást. Azt azonban egy szóval sem mondom, hogy más módszerrel nem lehet megtanítani a gyermeket az írásra és olvasásra: s egyenesen kijelentem, hogy ABC-m sikerét egy pillanatra sem kötöm a normaiszavak módszeréhez, mert az újítás nem ebben van, hanem a betű-fajok elrendezésében. Ennek a diadalában azonban erősen hiszek. Isten velünk!

Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe ezt az érdekes és nagy jövője újítást és a kritikai véleményeknek készséggel nyitunk tért.

VEGYESEK.

A kath. Nagygyűlés és a nevelés. A magyar kath. társadalom e napokban tartotta meg Budapesten a II. kath. nagygyűlést. A gyűlés imponálóan folyt le, méltóan a kath. egyházhöz. A kongresszus tárgyalásai kiterjeszkedtek a hitélet, a tudomány, a művészet, az iskola, szóval: a kultúra minden terére, megbeszélvén az eszmék megtestesítésének módjait és a tudományosság, az igazlelkűség, a termékenység, a dokumentáltság minden működésében. Dícséret és hála a gyűlést rendező önzetlen férfiaknak, különösen Gyürky Odón dr. titkárnak, a buzgó tanfőnöknek, a ki oly sok tevékenységet fejt ki e nagygyűlések szervezése és rendezése körül.

A fenyvesen lefolyt kongresszuson a kath. nevelési szakosztálynak elnöke dr. Steinberger Ferenc: apátkanonok, a magyarországi kath. tanítók országos bizottságának egyházi elnöke volt s e szakosztály munkásságában sorainkból résztvettek: Dreisziger Ferenc, ki a kath. népoktatás szükségességéről tartott hatásos szakszerű előadást és Gúzsvenitz Vilmos igazgató, mint a szakosztály vezetője működött. A záró nagygyűlésen dr. Steinberger Ferenc: mély logikával és a tapasztalt tanfőnök érdekelvél nagyjelentőségű előadást tartott a kath. nevelésről.

A nagygyűlésnek a kath. nevelésre vonatkozó tanácskozásait és az azokban történt megállapításokat részletesen ismertetni fogjuk.

Tanítók lelkigyakorlata. A lubovideki róm. kath. tanítóegylet f. hó 15-étől 19-ig lelkigyakorlatokat tartott főt. Kulesár István úr jezsuita társasági atya vezetése alatt. Jelen volt 14 tanító és több öbölbeli hivatalnokok. Nem mulasztottam el ez úton is köszönetünket kifejezni főt. Csomitta János úrnak, plébános s kerületi tanfelügyelő úrnak, ez alkalomból tanúsított ügybuzgóságáért s áldozatkészségeért, melylyel nekünk, kath. tanítóknak, e lelkigyakorlatokat saját költségén lehetővé tette. A lelkigyakorlatok befejeztével megtekintettük az új iskolahéppületet, valamint az általa a temetőben emelt díszes kápolnát, mely 7000 koronájába került. Lehetetlen, hogy Isten áldásaival el ne árasssa őt.

A kántortanítók «Emlékkönyve». A tanügyi tanács határozatából Dreisziger Ferenc kalocsai képzőtanár által szerkesztett «Emlékkönyv»-et, ára 2, azaz kettő korona, mely az országos kath. tanítói kongresszuson tárgyalt legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozik újabban megrendelték: Teleky István S. Kiliti 2 pléb., Steinhart István okl. tanító Somogy-Szent-Miklós. Folytatjuk. bezárattott 1901. nov. 4. este. *Ajánljuk e műveit a könyvtárak részére, a tanítóegyletek igen tisztelt elnökeinek becses figyelmébe.* Kérjük a további megrendelést Számbarócsky Rezső, elnöki titkárhoz Nagyvárad, Lukács-György-u. 845. sz. a. küldeni. Ember Károly, világi elnök, Számbarócsky Rezső, elnöki titkár.

Halálozás. A kath. népoktatásnak egyik kiváló nevelője, Bodnár Kálmán, Beregszász róm. kath. hitközségének 36 éven keresztül buzgó orgonista-tanítója, Beregszász város képv. testületének volt tagja, mutan hét esztendő óta kiérdemelt nyugalomban töltött, rövid, de példás béke-tűréssel viselt szenvedés és a szentségek ajtatós fölvétele után folyó hó 2-án esti 10 órakor, életének 63-ik, boldog házasságának 42-ik esztendejében, a boldogok honába költözött. A boldogult földi részeit folyó hó 4-én d. u. 3 órakor temették el tanítványainak és tisztelőinek mély részvétel mellett. Az elhunyt tanfőnöknek Bodnár Gáspár szatmári képzőtanár és író, és Bodnár György kir. segéd-tanfőhelyelő édes atyjukat gyászolják. Az örök világségűség fényeskedjék neki, nyugodjék Isten békességében!

A népoktatás Budapesten. A fővárosban van 134 községi, 5 állami, 33 felekezeti, 8 magánjellegű és 7 egyetemi, összesen tehát 187 iskola. Iparos tanoncziskola 31 volt, gazdasági ismétlőiskola 7, alsófokú kereskedelmi iskola 4. Az összes iskolázók száma 84.817. Tanítók száma 1569. Az iskolába járó gyermekek közül katolikus volt 50.290, gör. kath. 194, gör. keleti 270, helvét 5900, ágostai 4373, unitárius 83, izraelita 23.561, egyéb 46. Nyelvre nézve volt: 76.618 magyar, 6622 német, 66 román, 924 tót, 111 szerb, 87 horvát, 11 ruthén és egyéb nemzeti-ségű 378.

Kérelem. A november 19-ki iskolai Erzsébet-ünnepélyekre való fölhasználás végett utóbbi napokban számos megrendelést kaptam az általam kiadott «Erzsébet-émlékfüzetre». Mihez tartás végett kérem szíves megrendelőmet hogy ezélszerőségből 3 példányt — a 1 korona — kisebb megrendelést ne tegyenek. Tekintve a füzet finom kiállítását és az aktuális képeket, a mű így is csupán előállítási áron van adva. *Török-Béla* (Pest mellett), október 27. Egész tisztelettel *Lugvigh Béla*.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Csesztvei (Nógrádm. Balassa-Gyarmat) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Jövedelem: 800 kor. államsegéllyel, de a 9 hold föld jó megművelésével több lehet. Határidő *nov. 21. Iskolaszék.* 749 1—1

A csári róm. kath. megüresedett kántortanítói állásra a pályázat határideje egészen *november hó 25-ig* meghosszabbíthatik. Javadalma: három szoba, konyha, istálló, mind cseréppel fedve. Az épülethez esatoiva van 1552 □-öl területű kert: Szántóföld 3 hold 1400 □-öl nagy; a kert és földek után járó adó a kántort terheli. Iskola és lakasa fűtésére felleltemény egy kompetentia, a mely évente ingadozik és körülbelül 6—7 szekeret tesz ki 40 korona értékben; fagyás átalány 14 korona, consipatio 10 mérő rozs (mérő körülbelül 70 kilogr.), kévek szedéséből 7—8 mérő gabonát kap. Fundatiónk után 20 korona, templomtól ostvasütésért 20 korona, községtől 274 koronát fizetés fejében kap. Ezekon kívül a stóla jó-vedelme a mely arányilag elég jó. Kérvények a csári róm. kath. iskolaszék elnökéhez, *Agnelli József*-hez intézendők. Csári, via Sasvár, Nyitra-megye. 749 1—1

Kökeszibe (Hontm.) kántortanító kerestetik. Javadalma 2 szoba, istálló, kamra, kert. 400 kor. hitközségtől, 80 kor. alapítvány, 100 kor. tandíj, 20 kor. ismétlő oktatás, 12 kor. nemeseiktől, 10 kor. ostvasítés, 200 kor. stóla, minden tanköteles után 1 kor. fűtéspénz, ebből iskola is fűtendő. 22 pozsony rozs, 3 1/4 hold rét. Határidő *nov. 17.* személyes megjelenéssel. *Bless Ádám*, plébános. 750 1—1

Nagykosztolányi (Nyitra-m.) megüresedett tanítói állás betöltendő. Pályázhatni *november 15-ig.* Javadalom 600 kor., faátalány 20 kor., ismétlősök tanításáért 50 kor. 200 kor. államsegély kilitásban van. *Hoeningh Ferenc*, iskolaszéki elnök. 745 1—1

A szelizi (Barsm.) róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetettik. Kötelessége a mindennapi III—VI. osztályban tanítani, kántoriakban segédkezni. Jövedelme 800 kor., butorozott szoba fűtéssel, 200 kor.

mellékjövdelemre számíthat. Az állás azonnal elfoglalható. Iskolaszékre címzett kérvények *november 17-ig Varqa József* nagysallói esperes úrhoz küldendők.

744 1-1

A vásáruői (csallóköz) róm. kath. népiskolánál a II. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Járandósága polgári évre 800 kor. havonként előre fizetve, egy butorozott szoba ágynemű nélkül és szabad fűtés. Kötelessége az I. II. osztályt és az ismétlősök tanítása, valamint a kántoriakbani segédkezés. Pályázat okleveles férfi- és nőtanító. Pályázati határidő *november 24.* Kérvények az *elnökséghez* küldendők. Az állomás azonnal elfoglalható.

742 1-1

Kassai egyházmegye.

Gáboltó (Sárosm.) róm. kath. mezővárosában kántortanítói állásra *december 2-ára* pályázat hirdettetik. Fizetés 266 korona államsegéllyel 800 koronára kiegészített. Nem gazdálkodás esetében 400-600 korona földberlet biztosítatik. Ismétlő iskolásoktól 30 korona. Stóla és egyéb 100 korona. Rieger-féle új orgonán istenítészelet tót-magyar. Lehetőleg személyes megjelenés kívánatik. Kérvények ft. *Zapotoczky Mihály* iskolaszéki elnök úrhoz intézendők (Sárosym.)

747 1-2

Nyitrai püspöki megye.

Viszocsán-i (Trencsénmegye, u. p. N.-Sztricie) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: kézpénzben. föld, terményekben és szolgáltatásokban 710 kor. Fizetésemelésként Viszocsán és Nadassócz községektől 240 kor. Továbbá temetkezési díjak. Lakás: 2 szoba, kamra. Pályázati határidő f. é. *november 25.* Személyes megjelenés kívánatik. Kérvények a viszocsáni *iskolaszék elnökéhez* küldendők. 741 1-2

Szombathelyi egyházmegye.

A peezóli plébániába kebeleztet *Kenéz* (Vasm.) községben a kántortanítói állásra f. évi *november 21-re* pályázat nyitattik. Díjlevél: lakás, gazdasági épületekkel. Kézpénzben: tandíj, községi és uradalmi pénztárból 446 kor. 44 fill. öt hold szántó és 1130 ööl rét 146 kor., föld munkáása a község által 46 kor., négy öl keményfa házhoz szállítva: 96 kor. 15 mérő buza, 15 mérő rozs: 210 kor., temető kaszálás 20 kor., szabad legeltetés 8 kor., Összesen: 972 kor. 44 fill. A tanterem fűtésére nov. 1-től ápril 15-ig minden gyermek két darab fát vizs naponként. Tannyelv magyar. A folyamodványok alulirothoz küldendők. Személyes megjelenés előnyben részesülnek. Peezöl, Vasm. 1901. okt. 30. *Németh Pál*, plébános. 740 1-1

A millei-i kántortanítói állásra pályázat nyitattik. Javadalmazás. I. Tanítói: 2 szobából álló lakás, konviva, megfelelő melléképületek és 880 korona kézpénz. II. Kántori: 170 korona, együtt 1050 korona, évnegyedenként előre fizetve, díjlevél szerint. Ehhez járul még a már kiutalt 100 korona korpótlék. Az állás azonnal elfoglalható. Személyesen jelentkező előnyben részesül. Pályázati határidő *november 21.* Millei Zalamegye, posta Nagy-Lengyel. 1901 november 6. *Gréczer János*, plébános.

748 1-1

Váczi egyházmegye.

Kisnémedi községben megürelt kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése áll: 1. Szabad lakás, a ház melletti kis kert és 159 ööl kenderföld. 2. A legújabb fölmérés szerint, mely történt 1901. augusztus 31. 9 hold 126 ööl, melytől az adót a kántortanító fizeti. 3. Párber mintegy 160 pár után, páronként egy véka rozs és 50 fillér. 4. Földmunkavátság címén 12 korona. 5. Deputatum címén 4 öl fa és 60 kor. 6. Püspöki hivataltól a vallásalaphól 8 kor. 82 fill. 7. Ismétlő iskola tanításáért 60 kor. 8. Stóla jövedelme mintegy 30 kor. 9. Ostyasütés a megválasztandó kötelessége, melyért kap 6 koronát. Pályázók kötelesek az 1901-ik év *nov. 15-én* megtartandó próbaéneküléshez személyesen megjelenni, választás ugyanakkor d. e. 10 órakor lesz. Kérvények az alulirott plébánosnál nyújtandók be. Püspök-Szilágy (Pestm. u. p. Vácshartyán) 1901-ik év október 24-én, *Müllmann Sándor* pléb. iskolaszéki elnök.

743 1-1

CSALÁDI REGÉNYTÁR

A művelt katolikus olvasóközönség számára

kiadja

a Szent-István-Társulat.

Ara angolvászonkötésben kötetenkint 1 kor.

Megrendelhető a

Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Művészettörténeti korrajzok.

Bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta: *Divald Kornél*. 2 kötet. Első kötet (86 képpel) fűzve 2 korona, kötve 2 kor. 40 fill. Második kötet (75 képpel) fűzve 2 korona 40 fill., kötve 2 korona 80 fillér.

A régi Buda és Pest művészete a középkorban.

Irta: *Divald Kornél*. Ára fűzve 1 korona 60 fill. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. (Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28. szám.)

GÉPEKKEL BERENDEZETT ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET.

175 1 52

Rieger Testvérek

Budapest, Garay-utca 48. sz.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szilézia) es. és kir. udv. orgonagyáranak fiokja. Legolcsóbb áron kiváló légnymásu (pneumatik) orgonákat szállítanak.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról. — A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Ervényes 1901. október hó 1-től.

Delelőtt				Delután				Delelőtt				Delután			
vonat szám	óra	perc	hova	vonat szám	óra	perc	hova	vonat szám	óra	perc	honnán	vonat szám	óra	perc	honnán
82	6:20	v. v.	Trieszt, Nagy-Kanisza	944	12:00	tszsz.	Kis-Körös	645	5:00	tszsz.	Arad	317	12:25	sz. v.	Gödöllő
604	6:50	gy. v.	Gyfehérvár, N.-Szeben, Kolozsvár, M.-Sziget	22	12:15	sz. v.	Bicske	327	5:20	v. v.	Berlin, Ruttká	301	12:50	gy. v.	Berlin, Ruttká
10	6:50	sz. v.	Bécs, Graz	310	12:35	v.	Hatvan	1707	5:45	sz. v.	M.-Sziget	903	1:05	v.	Konstantin., Belgrád
412	7:10	gy. v.	Kassa, Munkács	320	1:30	v.	Gödöllő	607	6:10	v.	Brassó, Arad	1901	1:25	v.	Bécs, Arad
1002	7:15	v.	Kassa, Fiume, Róma	504	2:00	gy. v.	Kolozsvár, Arad	47	6:15	tszsz.	Bécs, Sárobgárd	403	1:30	v.	Lemberg, Kassa
304	7:30	v.	Ruttká, Berlin	4	2:15	v.	Bécs, Paris, London	405	6:35	sz. v.	Lemberg, Kassa, Miskolc	3	1:50	v.	London, Paris, Bécs
1302	7:30	v.	Fehring, Graz	16	2:25	v.	Bicske	7	6:40	v.	Bécs, Sopron	503	1:50	v.	Kolozsvár, Arad
312	7:35	sz. v.	Gödöllő	404	2:35	gy. v.	Kassa, Lemberg	907	7:05	v.	Belgrád, Brod	313	3:10	sz. v.	Hatvan
905	7:40	v.	Belgrád, Brod	904	2:40	v.	Belgrád, Konstantin	507	7:10	v.	Brassó, Kolozsvár	21	4:25	v.	Bicske
1502	7:50	v.	Kassa, Csorba	312	2:40	sz. v.	Hatvan	1303	7:25	v.	Graz, Fehring	27	6:05	v.	Gödöllő
1004	8:00	gy. v.	Zágráb, Fiume, Pecs	1004	3:00	gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma	309	7:30	v.	Hatvan	505	6:20	v.	Brassó, Kolozsvár
908	8:10	v.	Arad, Brassó	1022	3:20	v. v.	Adony, Szabolcs, Paks	1021	7:50	v. v.	Paks, Adony, Szabolcs	905	6:40	v.	Belgrád, Eszék
503	8:10	v.	Kolozsvár, Brassó	910	3:35	sz. v.	Szabadka	1505	8:15	sz. v.	Kassa, Zagrab, Eszék	305	7:00	v.	Berlin, Ruttká
4	8:25	gy. v.	Bécs, Graz	302	3:45	gy. v.	Ruttká, Berlin	1005	8:20	v.	Fiume, Zagrab, Eszék	5	7:15	gy. v.	Bécs, Graz
477	8:30	sz. v.	Munkács, M.-Sziget	12	4:30	sz. v.	Győr	1003	8:40	gy. v.	Róma, Fiume	605	7:20	sz. v.	Brassó, Arad
1708	8:45	v.	M.-Sziget, Stanislaw	308	5:20	v.	Ruttká, Berlin	509	9:15	sz. v.	Hatvan	1705	8:10	v.	Fiume, Zagrab, Pecs
306	8:50	v.	Ruttká, Berlin	508	5:45	v.	Kolozsvár, Brassó	11	9:20	v.	Szolnok	407	8:30	v.	Stanislaw, M.-Sziget
				314	6:25	v.	Hatvan	909	10:05	v.	Győr	1001	8:35	gy. v.	Fiume, Zagrab
				1706	7:05	v.	M.-Sziget, Stanislaw	307	10:05	v.	Ruttká	841	8:45	tszsz.	Kis-Körös
				918	7:20	v.	Bicske	23	10:20	v.	N.-Kanizsa, Trieszt	1507	8:50	sz. v.	Kassa, Csorba
				24	7:35	v.	N.-Kanizsa, Triest				9	9:15	v.	Bécs, Graz	
				1506	8:00	v.	Kassa, Csorba				303	9:20	gy. v.	Berlin, Ruttká	
				1006	8:30	v.	Zágráb, Fiume, Eszék				603	9:40	v.	N.-Szeben, Gyfehérvár	
				406	8:55	v.	Miskolc, Lemberg, Kassa				1301	9:45	v.	Graz, Fehring	
				502	9:15	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest				401	10:00	v.	Kolozsvár, M.-Sziget	
				1904	9:20	sz. v.	Pecs, Brod								Munkács, Kassa
				1204	9:30	v.	Fehring, Graz								
				608	10:00	v.	Arad, Brassó								
				908	10:20	v.	Belgrád, Eszék, Brod								
				8	10:45	v.	Bécs, Sopron								
				328	11:10	v. v.	Ruttká, Miskolc								

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

324 6:30 sz. v. Pécel

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.

323 6:00 sz. v. Pécel

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról. — A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Ervényes 1901. október hó 1-től.

Delelőtt				Delután				Delelőtt				Delután			
vonat szám	óra	perc	hova	vonat szám	óra	perc	hova	vonat szám	óra	perc	honnán	vonat szám	óra	perc	honnán
102	1:00	k. ost.	Bécs, Berlin, Paris	6104	12:05	sz. v.	Czegled, Szolnok	701	12:50	k. ost.	Konstantinapoly	171	12:55	sz. v.	Palota-Ujpest
166	3:30	sz. v.	Ostende, London	172	12:15	v.	Palota-Ujpest	163	5:35	sz. v.	Bukarest	703	1:25	gy. v.	Bukarest, Verciorova
6102	6:35	v.	Palota-Ujpest	130	12:35	v.	Nagy-Maros	6101	6:15	v.	Palota-Ujpest	103	1:50	v.	Paris, Bécs
4102	6:45	v.	Czegled, Szolnok	4108	12:50	v.	Dorog	1407	6:25	v.	Szolnok, Czegled	173	2:00	sz. v.	Palota-Ujpest
165	6:55	v.	Palota-Ujpest	174	1:15	v.	Palota-Ujpest	165	6:35	v.	Berlin, Zsolna	175	3:05	v.	Palota-Ujpest
6012	7:05	v. v.	Lajosmizse	104	1:45	gy. v.	Bécs, Paris	166	6:35	v.	Palota-Ujpest	6001	3:15	v.	Lajosmizse
1409	7:35	gy. v.	Zsolna, Berlin	34110	2:00	sz. v.	Pilis-Csaba	709	7:15	v.	Bukarest, Verciorova	135	3:55	v.	Nagy-Maros
106	8:00	v.	Bécs	176	2:25	v.	Ersekujvar	4107	7:25	v.	Dorog	6103	4:15	v.	Szolnok, Czegled
708	8:15	v.	Temesvár, Orsova	704	2:30	gy. v.	Palota-Ujpest	167	7:35	v.	Palota-Ujpest	4103	4:35	v.	Esztergom
712	8:30	sz. v.	Temesvár	4104	2:30	gy. v.	Bukarest, Verciorova	117	7:45	v.	Bécs	177	5:40	v.	Palota-Ujpest
170	9:05	v.	Palota-Ujpest	730	2:45	v.	Esztergom	6011	7:50	v. v.	Lajosmizse	115	5:55	v.	Bécs, Berlin
116	9:25	v.	Bécs, Berlin	602	2:55	v.	Czegled	127	8:15	sz. v.	Parkany-Nana	179	6:50	v.	Palota-Ujpest
				108	3:15	v.	Lajosmizse	713	8:25	v.	K.-K.-Felegyhaza	107	7:00	gy. v.	Bécs
				108	3:30	v.	Palota-Ujpest	4101	8:35	v.	Esztergom	711	7:10	sz. v.	Temesvár
				108	3:45	v.	Nagy-Maros	1403	9:40	gy. v.	Berlin, Zsolna	707	7:40	gy. v.	Orsova, Temesvár
				108	4:00	v.	Szeged	169	10:10	sz. v.	Palota-Ujpest	181	8:20	sz. v.	Palota-Ujpest
				108	5:15	gy. v.	Bécs	715	10:55	v.	Szeged	125	8:45	v.	Nagy-Maros
				180	6:00	sz. v.	Palota-Ujpest	143	11:05	v.	Ersekujvar	105	9:00	gy. v.	Bécs
				1404	6:15	gy. v.	Zsolna, Berlin				34109	9:10	sz. v.	Pilis-Csaba	
				4106	6:20	sz. v.	Parkany-Nana				1405	9:25	gy. v.	Berlin, Zsolna	
				4106	6:40	v.	Esztergom				4105	9:50	sz. v.	Esztergom	
				6014	6:50	v.	Verciorova, Bukarest				719	9:58	v.	Szolnok, Czegled	
				152	7:25	v. v.	Lajosmizse				183	10:05	v.	Palota-Ujpest	
				152	8:00	sz. v.	Palota-Ujpest				137	10:15	v.	Vác	
				154	8:00	v.	Vác				101	11:00	k. ost.	London, Ostende	
				154	9:25	v.	Palota-Ujpest				6013	11:10	ex. v.	Paris, Berlin, Bécs	
				118	10:00	v.	Bécs				901	11:20	keleti	Lajosmizse	
				706	10:10	gy. v.	Szeged, Verciorova							Konstantinapoly	
				714	10:20	sz. v.	K.-K.-Felegyhaza							Belgrád	
				1408	10:40	v.	Zsolna, Berlin								
				902	11:20	k. e. v.	Belgrád, Konstantin.								
				702	11:30	koev.	Bukarest, Konstantin.								

A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kitérőről.

4002	6:14	sz. v.	Esztergom	4008	12:30	sz. v.	Dorog
				34010	1:55	v.	Pilis-Csaba
				4004	2:29	v.	Esztergom
				4006	6:30	v.	Esztergom

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőbe.

4007	7:17	sz. v.	Dorog	4003	4:41	sz. v.	Esztergom
4001	8:45	v.	Esztergom	34009	9:20	v.	Pilis-Csaba
				4005	9:59	v.	Esztergom